XXX, 238

„KRUIMPJES."

Leesboek met Spreek- en Taaloefeningen en Plaatjes,

VOOR DE

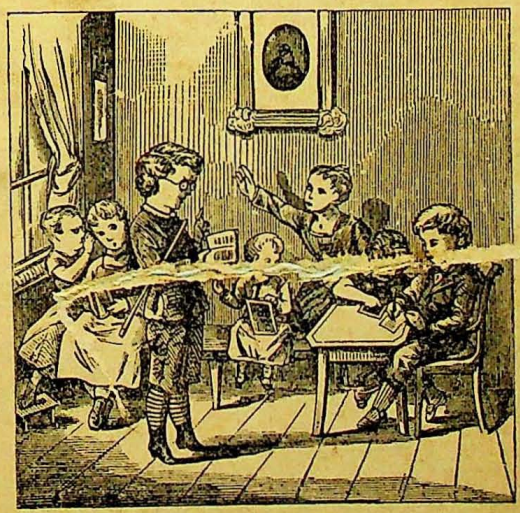
LAGERE KLASSEN DER SCHOLEN IN NEERLANDSCH INDIË,

DOOR

E. A. REISIG.

EERSTE STUKJE.

BATAVIA. — G. KOLFF & Cº. 1883.

RP 288.420

0010- 630 64360
12115121130

XXX, 138
no 1

„KRUIMPJES."

LEESBOEK

MET

SPREEK- EN TAALOEFENINGEN EN PLAATJES,

VOOR DE

Lagere Klassen

DER

SCHOLEN IN NEERLANDSCH INDIË,

DOOR

E. A. REISIG.

EERSTE STUKJE.

BATAVIA. — G. KOLFF & Co. — 1883.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENNIS

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Tanggal	: 11 Juni 2013
No. Induk	: 69300/PN-MUSEUM/'13
BIB - ID	:
Beli / Hadiah	: Ex. Museum

EEN WOORD TOT INLEIDING.

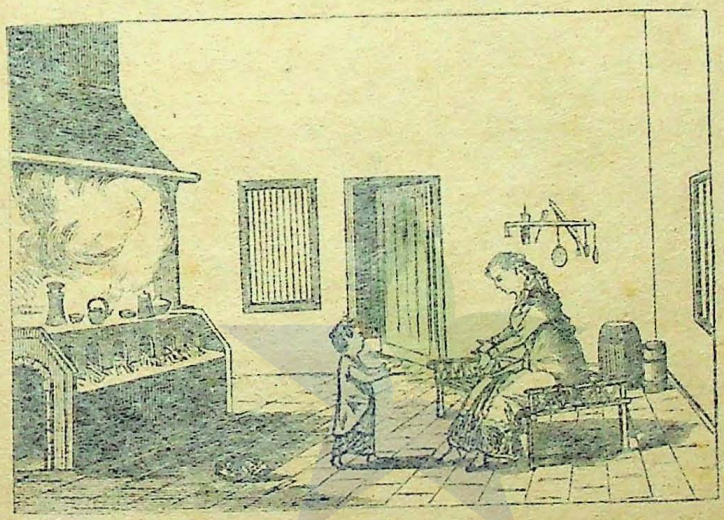
„KRUIMPJES" is een verzameling van leeslesjes, samenspraken, enz. die grootendeels door mij met de kinderen op het bord zijn behandeld. Met het oog op den kleinen voorraad van leesboekjes voor de Lagere klassen der Indische scholen, heb ik ze in het licht gegeven.

Bij ieder lesje zijn „OPGAVEN", bevattende spreek- en taaloefeningen gevoegd, die zoowel op de lei, als mondeling kunnen behandeld worden.

Dat „KRUIMPJES" een goed onthaal vinde en tevens strekke tot bevordering van het aanleeren der Nederlandsche taal is de wensch van den vervaardiger.

SALATIGA, Juni 1881. E. A. R.

I. Het lieve Betje.

Betje is pas vijf jaren oud en toch helpt ze hare mama al. Wanneer de waschman de wasch komt brengen, doet Betje met hare mama het goed in de kast. Gaat mama zitten naaïen, dan neemt Betje ook een naald en een draad en een zakdoek, dien ze wil zoomen. Is de kokkin van de passer gekomen, dan trekt Betje een kleine sarong aan en gaat met hare mama naar de keuken. Daar gaat ze op de balé-balé zitten en maakt van de lombok, die de kokkin haar geeft, Sambel. Heeft ze die klaar, dan geeft ze het bakje met de sambel aan hare mama, zeggende:

„Njonja, saja soedah bekin sambel!" Dan zegt hare mama: „baik kokki!" En mama neemt de kleine kokkin in haar armen, geeft haar een lekkere kus en zegt: „je bent mijn schatje!"

OPGAVEN.

A. 1. Hoe oud is Betje?
2. Hoe is Betje?
3. Wat kan Betje?
4. Wat doet ze?
5. Hoe is ze in de keuken gekleed?
6. Met wie gaat ze naar de keuken?
7. Wat doet ze daar?
8. Wat zegt ze aan haar mama?
9. Wat zegt mama haar?
10. Waarom is Betje een lief kind?
11. Wanneer is een kind niet lief?

Schrijf de vragen af en plaats de antwoorden er onder.

B. *Schrijf de woorden van vier letters uit dit lesje op de lei.*

C. *Ook de woorden van twee lettergrepen.*

II. Zoo moet het zijn.

Een zuiver hoofd, een schoon gelaat,
De mond met reine tandjes;
Waarboven geen vuil neusje staat,
En nagels zonder randjes.
Daarbij een baadje zonder smet,
En dan een paar heldere kijkers:
Dat staat gewis zeer goed en net;
Zeg! ken je wel wat rijkers?

OPGAVEN.

A. 1. Voor het zuivere hoofd, kan ik zeggen: Het hoofd is zuiver.

2. Wat voor:

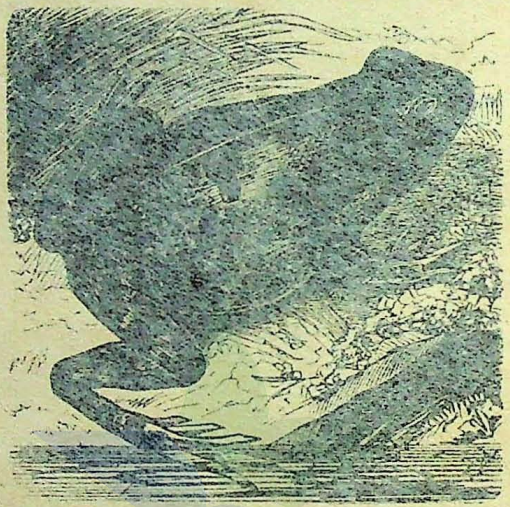
het schoon gelaat, het vuile neusje, het witte baadje, de brave jongen, het sterke paard, het nieuwe boek?

B. 1. Het meervoud van hoofd is hoofden.

2. Wat is het meervoud van:

mond, nagel, oog, hand, oor, kat, pot, kast, boek, kus, stoel, duif, slaaf, brief, neef, huis, gans, laars, straf, jas, mes, les, bosch, flesch, visch, prins, rups?

III. De Watermuzikant.

Rikkikkikkikkikkik! work, work! rekkekek, wrok wrok! rek, kek, rekkek! ..... Dat zijn de muzikanten in de slokkan. Hoor de schreeuwers eens rekkekkek, boaks, boaks! roept grootmoeder kodok. Kong, kang! 't Is me een leven! En moe schijnen ze maar niet te worden. De een tracht het al harder te doen en langer vol te houden dan de ander. Ze vinden het zeker zelf mooi en denken er ons groot genoegen mee te doen. Nu op die muziek ben ik volstrekt niet gesteld. Dan hoor ik nog liever ons Wimpje op den trom slaan of wel Jantje op de hoorn toeteren. En toch houd ik wel van de kikkertjes!

Dag kikkertje in 't water!
Ga maar voort met je gesnater.
Maak 't echter niet te gek
Met je boaks en rekkekkek!

OPGAVEN.

A. 1. Waar kan de kikvorsch leven? 2. Waarmee voedt hij zich? 3. Welke kleur heeft hij? 4. Wat weet ge van zijn pooten te zeggen? 5. Is hij vergiftig? 6. Door welke menschen wordt hij veel gegeten? 7. Welke soort werpt een nadeelig vocht van zich? 8. Hoe zien heel jonge kikvorschen er uit?

B. Ik hoor den kikvorsch . . . . . .
Ik hoor de duif . . . . . .
Ik hoor de slang. . . . . .
Ik hoor den tijger. . . . . .
Ik zie het water. . . . . .
Ik zie de pisang. . . . . .
Ik zie den koeli . . . . . .
Ik zie mijn moeder . . . . . .

IV. Ade.

D. O, Suze, wat ben ik blij!
S. Waarom, Doortje?
D. Ik heb een lieve ade gekregen. Wil je haar eens zien:
S. Heel graag, Door!
D. Kom dan maar mee. — St, st, zachtjes wat!

S. Hè! Wat een lief snoepertje! Kijk, wat lieve mollige handjes, en wat mooïe zwarte oogjes heeft ze! Kom, ik geef je een zoentje, lekkertje! pt, pt, pt! (hi, hi, hi!)

D. O, Suze! je doet haar zeker pijn! Kom maar gauw weer mee naar buiten.

(Doortje zingt):

O, wat ben ik blij, hà, ha!
Met mijn kleine zusje KA.
Ik ga nu springen, hop, hop, hop!
Dansen, draaïen, in galop!

OPGAVEN.

A. 1. Noem 5 meisjes namen van één lettergreep. 2. Ook 5 van 2 lettergrepen. 3. Ook 5 van drie lettergrepen.
B. Schrijf die namen op het bord.
C. 1. Voor kleine Door, kan ik zeggen: Doortje.
2. Wat voor kleine:
Jan, Koos, Karel, Willem? 3. Voor een klein huis kan ik zeggen: huisje. 4. Wat voor een klein boek, paard, bord, raam, dier schaap.
D. Leer die samenspraak uit hoofd.

V. Djamboe plukken.

Djamboes plukken:
Wat pleizier!
Haal kebon
Vlug reis hier!

Wees voorzichtig,
Houd je goed,
Gooi ze neder
In mijn hoed!

Kijk, daar zitten
Veel bijeen.
Toe kébon,
Daar moetje heen!

O, hoe heerlijk
Rood als bloed!
Kom, ik proef eens:
Suikerzoet!

Schei nu uit maar,
M'n hoed is vol;
Door de zwaarte
Zakt de bol.

Nu naar huis toe,
Met den schat,
Moeder geeft dan
Ieder wat.

OPGAVEN.

A. 1. Schrijf op de lei:

Een boom, die djamboes geeft, heet een
Boomen, die djamboes geven, heeten
Een boom, die klappers geeft, heet een
Boomen, die klappers geven, heeten
Een boom, die noten . . . . . .
Boomen, die noten . . . . . .
Een boom, die tamarinde . . . . . .
Boomen, die tamarinde . . . . . .
Een boom, die koffie . . . . . .
Boomen, die koffie . . . . . .
Een boom, die nanga's . . . . . .
Boomen, die nanga's . . . . . .
Een boom, die manga's . . . . . .
Boomen, die manga's . . . . . .
Een boom, die doerian . . . . . .
Boomen, die doerian . . . . . .

2. Wat is een djamboe—, klapper—, note—, tamarinde—, koffie—, nanga—, manga—, doerianboom?

B. 1. Noem nog 10 namen op van vruchtboomen. 2. Welke namen van boomen kent ge, die geen vruchten geven? 3. Wat gebruikt men van den klapper, en waarvoor? 4. Welke vruchten groeïen niet aan boomen?

C. Leer het versje uit hoofd.

VI. Mijn broertje.

Mijn broertje is morgen jarig. Hij wordt vier jaren. Hij is een lieve en aardige jongen. Je moet hem eens hooren praten; o, dat is zoo grappig! Als hij een koe ziet, dan roept hij: Pa, daar loopt een koe! En als Pa vraagt: Hoe doet de koe? Dan zegt hij, net als Moe, wanneer ze de baboe roept.

Eens zocht Ma hem, maar ze kon hem nergens vinden. Ze maakte zich erg ongerust. Blijf maar hier zei Pa, ik zal hem wel vinden.

Toen nu Ma op den stoel ging zitten, hoorde ze onder zich: „piep, piep!" Ma sprong van schrik op, want ze dacht dat er een muis bij haar was, waarvoor ze erg bang is. Maar wat begon Mama te lachen, toen zij de muis zag! Wie denkt ge wel, dat de muis was? Wel, mijn broertje, die guit!

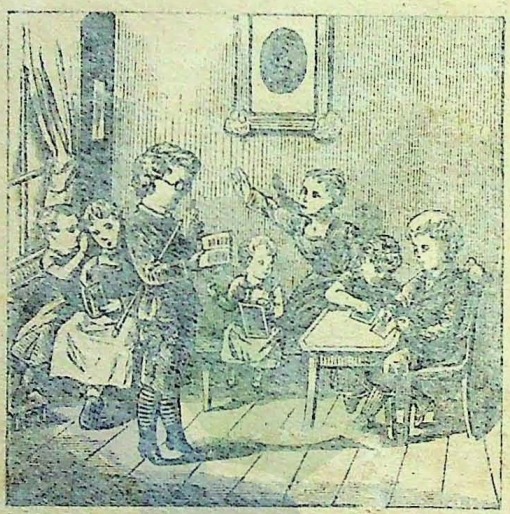
Broertje, lief broertje!
Kom hier eens bij mij,
Dan wil ik je pakken
En spelen we blij.

Broertjes en zusjes moeten elkaar liefhebben.

OPGAVEN.

1. Hoeveel broertjes hebt ge?
2. Hoe heeten ze?
3. Hoe oud zijn ze?
4. Hoe oud is ieder over 3 jaren?
5. Hoe oud waren ze vóór 1 jaar?
6. Hoeveel jaren zijt ge ouder of jonger dan één uwer broertjes?
7. Hebt ge ook zusjes?
8. Hoe heeten ze?
9. Schrijf hare namen eens op.
10. Hoe heeten kinderen, die geen ouders meer hebben?
11. Hoe heet het huis, waarin veel van zulke kinderen verpleegd worden?

VII. De kleine meester.

Op je plaats en opgepast!
Gauw de handen vouwen!
Mondje dicht nu, kleine Koos,
Of het zal je rouwen!

Liesje, als je nu nog praat,
Zet ik jou in 't hoekje,
Bertha, kijk jij stoute meid,
Je verkreukt je boekje.

Jantje, hou je lei goed vast,
Of zij valt in stukken;
Kleine Mie is al aan 't werk:
Mooi, zoo zal 't wel lukken.

(*de Raaf en Zijlstra*).

OPGAVEN.

A. 1. Noem en schrijf de dingen op, die ge in de school ziet. 2. Van welke dingen ziet ge één, en van welke een paar? 3. Wat is een koppel en een span? 4. Waarvoor gebruikt men die woorden?

B. 1. Uw onderwijzer heet ook leermeester. 2. Wat is een ritmeester, een heelmeester, een tandmeester, een pakhuismeester, een brandmeester?

C. 1. Wat is vouwen? 2. Wat kunt ge vouwen? 3. Wat is lukken? 4. Wat kan lukken? 5. Wat kan niet lukken?

D. Leer het versje uit hoofd.

VIII. De Wreedaards.

JONGENS. Hoera! hoera! hoera!

PIET. Wat is er te doen, jongens?

FRANS. Een kat in de kali! Ze wil er uit, maar kan niet. Zie hoe ze spartelt! hoera!

GERRIT. Pats! klets! *(Hij gooit met steenen naar het dier).*

P. Ach, kassian! Hoe kan je dat dier zoo vermoorden.. Help het liever uit 't water halen!

G. Ik zou je danken! Pats! klets! (*weer een steen*) miaauw! miaauw!

P. Jongen, houd op! Ik kan dat gemartel niet langer zien. Die het beest weer gooit, zal met mij te doen hebben!

JONGENS. Hoor 'm! Wat is ie branie. *(Ze loopen hard weg. Piet haalt de kat uit het water.)*

POESJE.

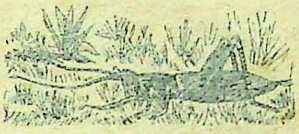
Dank je Pietje! braaf en goed, (*miaauw, miaauw!*)
Voor het leven mij gegeven, (*miaauw, miaauw!*)
O, ik wil steeds trouw en zoet (*miaauw, miaauw!*)
Aan uw zijde blijven leven! (*miaauw, miaauw!*)

OPGAVEN.

A. 1. Wat is een wreedaard, een luiaard, een dronkaard, een grijsaard, een gierigaard, een lafaard, een gulzigaard?
2. Maak er zulke zinnetjes op de lei van:
Een wreedaard is iemand, die wreed is, enz.

B. 1. Hoe is het water uit de kali? 2. Hoe is het water uit de zee? 3. Water uit de rivier heet..... Water uit de zee heet..... Water uit de bron heet.....
4. Wat is regenwater?

IX. Een muzikant.

Djangkrek of Krekel.

De muzikant hierboven kent ge zeker wel? Ge speelt er dikwijls mee, niet waar? Hebt ge hem wel eens laten vechten? Maar hebt ge dat diertje wel eens goed bekeken, en weet ge, waarmee het muziek maakt! — Let eens goed op!

Vóór aan den kop, die aan elke zijde een oog heeft, ziet ge twee lange, dikke haartjes, die *voelsprieten* heeten. Weet ge waarom die zoo genoemd worden? De djangkrek heeft verder drie paar poóten; iedere poot bestaat uit drie deelen. Het achterpaar is vooral zeer sterk, omdat hij zich daarmee opbeurt en springt. Behalve loopen en springen kan hij ook vliegen. Op den rug liggen twee stijve deksels, waaronder de vleugels zijn. Door het wrijven van de deksels tegen elkaar, ontstaat het geluid dat ik zoo even muziek noemde. Vindt ge die muziek aangenaam om te hooren?

De djangkrek houdt zich in den grond op en leeft van plantenkost. Wilt ge hem eens lekker doen smullen, geef hem dan wat kruimeltjes brood, daarvan is hij een groot liefhebber.

OPGAVEN.

A. 1. Vertel eens hoe ge den djangkrek kunt vangen?
2. Met welke voorwerpen kunt ge muziek maken? —
3. Maak daarvan zulke zinnetjes:
„Op een hoorn kan ik blazen" enz.

B. Hoe heet het geluid, dat de volgende dieren maken: een paard, een hond, een kat, een muis, een koe, een slang, een schaap, een haan, een kip, een eend, een tijger?

C. 1. Wat is plantenkost? 2. Welke dieren leven van plantenkost? 3. Is brood ook plantenkost? 4. Waarvan en hoe wordt dat klaar gemaakt? 5. Noem eenige dieren die in den grond leven.

X. De snoeper.

Kleine Jan was wel een lieve jongen, doch hij had een groot gebrek. Hij hield veel van snoepen. Jantje Jantje! zei zijn mama dikwijls, wanneer je dat snoepen niet laat, dan zal je nog ongelukkig worden. Maar jawel! Jantje hoorde niet.

Eens dat mama uit was, sloop Jantje naar de dispenskast, deed die open, nam er stilletjes een djamboe uit, en beet er in. Adoe, adoe! schreeuwde hij op eens en wierp de vrucht weg. Een wesp zat in de djamboe en die had ons Jantje heel erg in de tong gestoken. De tong werd heel dik, ons snoepertje kreeg de koorts en kon in twee dagen niets eten. Na dien tijd snoepte hij nooit weer. Zou de wesp hem dat afgeleerd hebben?

OPGAVEN.

A. 1. Hoe kunnen de volgende dingen nooit zijn:
glas, suiker, djamboe, bier, inkt, water, melk, brood, zilver, goud, papier, vleesch, geld, klapper, stroop?
2. Hoe kunnen de volgende dingen zijn:
huis, kamer, tafel, mes, water, pisang, olie, hoed, mantel, leesboek, kind.

B. Vertel dit lesje met uw eigen woorden.

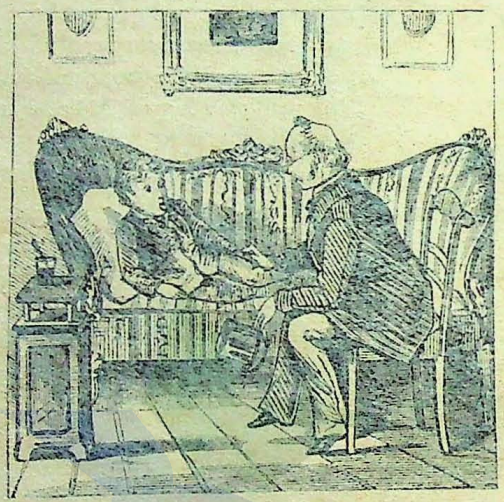
XI. 's Konings Verjaardag.

W. Weet je al Louis, dat we morgen geen school hebben?
L. Och kom, je wilt me zeker weer foppen!
W. Neen, heusch Louis! ik spreek de waarheid.
L. Maar hoe is dat mogelijk? Morgen is het immers Zaterdag?
W. En toch is er morgen geen school. Denk eens goed na, den hoeveelste hebben we morgen?
L. O, ja! Nu weet ik het al. Morgen is de Koning jarig.
W. Zeg, Louis! Ga je morgen mee naar de parade?
L. Wat graag, Wim! Jongen, als ik dan die mooie officieren zie, en die muziek hoor, dan ....
W. Ja, jongen! Wat zou ik graag officier zijn! Maar Louis ik ga nu gauw naar huis en wat vroeg slapen. Om zes uren kom ik je halen.
L. Goed, ik zal maken, dat ik klaar ben.

OPGAVEN.

A. Gebruik telkens één van de volgende woorden om aan te vullen:
zuur — droog — koud — groen — sterk — warm — zwak — wit — rood — hoog — dik — zoet — lang.
De suiker is.... Het kind is.... Het gras is.... De klapperboom is.... Het linnen is.... Het bloed is.... De azijn is.... Het touw is.... De weg is.... Het bed is.... Het varken is.... De bamboe is.... Het ijzer is....
B. 1. Den hoeveelste hadden we gisteren? 2. Den hoeveelste hebben we morgen? 3. Den hoeveelste hebben we na drie dagen? 4. Wat wil zeggen: de hoeveelste?

XII. Ziek zijn.

Aba, zoo'n likkepotje!
Ik houd er heel niet van,
'k Heb liever iets van moeder,
Uit pot of koekepan.

Aba, dat dokters drankje!
Het smaakt zoo bitter zoet;
Een glas met tamarindestroop
Dat vind ik wel zoo goed.

Aba, die mooie pillen,
Verzilverd of verguld!
Veel liever van wat koekjes
Of klappertaart gesmuld!

Aba, die fijne pociers!
Kom, houd ze maar gerust,
En zie of ik niet liever
Wat rijst met sambel lust.

(*De Raaf en Zijlstra, gewijzigd.*)

OPGAVEN.

A. 1. Wat is een apotheker, een dokter, een gezonde, een zieke, een kreupele? — 2. Hoe smaakt: azijn, suiker, melk, koek, een onrijpe manga, wijn, ananas? 3. Wat ziet ge op het plaatje?

B. 1. Wat kunt ge antwoorden op:
Hoe is een zieke? Hoe een gezonde? Wat kan een zieke niet? Waarvan houdt een zieke niet? Wat is goed voor een zieke? Wat kan een gezonde ziek- en een zieke gezond maken?
2. Wat is:
helder, blauw, wit, zwart, spits, hoog, zuur, groen, jong, sterk, dun, zwaar, klein, glad, rood? — 3. Schrijf op:
ik drink,
wij drinken.
Zoo ook van: stappen, gaan, happen, schieten, hooren, loopen, teekenen, slapen, roepen.
Leer het versje uit het hoofd.

XIII. De rivier.

Achter ons huis is een rivier. Het water er van is helder blauw. De vischjes zie ik er in zwemmen en onze eenden gaan elken morgen er heen om te baden. Ik zou dit ook wel willen, maar pa zegt: je bent nog veel te klein en zoudt

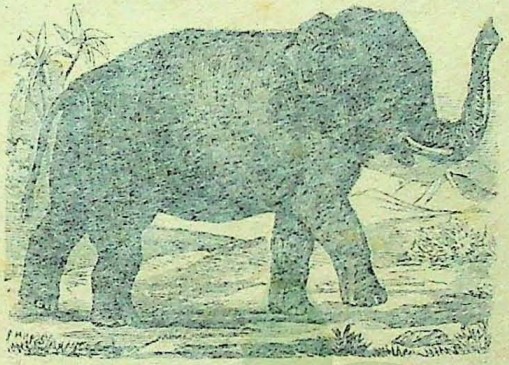
licht kunnen verdrinken. — Onze eendjes zijn toch knap. Ze zijn nog veel kleiner dan ik en ze steken de kopjes in het water en krijgen toch nooit een ongeluk. — Ik wou wel, dat ik al zoo groot was als broer Jan, dan mocht ik ook elken dag in de rivier baden!

OPGAVEN.

A. Maak zinnetjes van de volgende woorden:
1. huis, — rivier, — water, — pa, — eendjes, — kopjes, — ongeluk, — broer Jan, — dag. — 2. helder, blauw, — klein, — knap, — groot, — braaf. — 3. zwemmen, — gaan, — baden, — willen, — verdrinken, — steken, — krijgen, — weten.

B. Vertel het lesje.

XIV. De Olifant, als mandoer.

Eduard's papa heeft een kleinen, tamgemaakten olifant, die vrij op het erf rondloopt. Hij doet volstrekt geen kwaad en de kinderen spelen met hem, net zooals ze met de baboe doen. Allerlei kunstjes heeft hij geleerd. Ook kan hij water halen, hout aandragen en nog veel meer. Allen houden veel van hem; de kebon echter niet. Weet ge waarom? De kebon is lui en slaapt liever dan dat hij werkt. Dat heeft onze olifant al lang gemerkt en vindt dat, wanneer iemand wil eten, hij dan ook moet werken. Daarom volgt hij den kebon overal en stoot hem met zijn snuit op een gevoelige wijze wakker, wanneer hij hem onder zijn werk slapende vindt.

Op een middag lag die vlijtige tuinman weer in zoete rust. Vriend olifant zag het. Hij ging naar de put, deed zijn snuit vol water en pst.... spoot hij al het water op den luiaard, die van schrik opsprong en voortaan wel zorgde, dat hij onder zijn werk niet meer in slaap viel.

OPGAVEN.

A. 1. Wat moet hier voor, een z of s?

— eep — moor — waar — aad — weer — ambel — even — uiker — abel — ak — oldaat — troop — acht — aag — and — waluw — ap — waard — out — oet — oeken — inken — igaar — oep.

2. Welke woorden daarvan kunnen in het meervoud gebruikt worden?

B. Vertel het lesje.

XV. Hoe de dingen zijn.

Rond is mijn knikker,
En vierkant mijn boek,
Dik is een babi,
Dun is een doek.

Groot is een tijger
Klein is een muis,
Wijd is een sarong
Nauw is mijn buis.

Hoog is de klapper,
Laag is de grond,
Smal is de griffel,
Breed is de mond.

Glad is de spiegel,
Ruw is een steen,
Kort is mijn duimpje,
Lang is mijn been.

OPGAVEN.

A. 1. Schrijf de zinnen als volgt: Mijn knikker is rond. Mijn boek is vierkant. — 2. Maak vragen als: Wat is rond? — 3. Geef daar antwoorden op.

B. 1. Wat is het tegengestelde van:
dik, lui, vuil, dankbaar, vroolijk, mager, hoog, laag, groot, smal. — 2. Noem eenige dingen, die ruw, en ook eenige die glad zijn.

XVI. Gulzigheid.

Gerrit is jarig. Wat een drukte en leven maken de kinderen, die bij hem verzocht zijn! Ze springen, dansen, loopen in het rond, dat het een lust is! Ze gieren het uit van de pret! En Gerrit?..... Ik weet het niet, maar ik geloof, dat hem iets scheelt.

Hij doet ook wel mee, maar niet zoo als het troepje, dat daár zoo prettig in een kring staat voor: „Pater, kom pater!" En waarom? Gerrit is een beetje ongesteld. Hij heeft vóór dat de kinderen er waren, reeds zooveel gebakjes gegeten en zooveel stroop gedronken, dat hij zich nu daardoor onwel gevoelt. Zie, daar gaat hij. Hij sluipt stilletjes weg en gaat naar bed. Hij kan het niet langer meer uithouden. Alles draait voor hem! O, wat heeft hij een spijt, dat hij zoo gulzig geweest is! Wat heeft hij naar zijn verjaardag verlangd! Wat zou hij een pret hebben! En nu . . ,.? Leelijke taartjes! roept hij schreiende uit. Neen ventje, dat niet, maar wel gulzige Gerritje?

OPGAVEN.

A. Zoek de woorden van meer dan twee lettergrepen uit dit lesje, schrijf ze op en plaats tusschen de lettergrepen een liggend streepje, bvb. gul—zig—heid. 2. Wat is een kinderpartij? 3. Hoe moet een kind zich daar gedragen?

B. Zet achter deze woorden d of t en schrijf het meervoud er naast, ka—, bor—, vel—, poo—, ve—, po—, paar—, lan—, hoe—, broo—, ga—, pe—, smi—, sta—, bla—, pa—, ra—, kan—, woor—,

XVII. De kakatoea.

Jan. Wel Piet, wat heb je daar een mooie kooi met vogel! Hoe kom je daaraan?

P. Die heb ik van mijn oom gekregen.

J. Van welken oom?

P. Van mijn oom Henri, die van Bali gekomen is.

J. Wat is het voor een vogel?

P. Wel, domme jongen! Kan je dat niet zien? Het is een kakatoea.

J. Zoo. En heeft je oom dien op Batavia gekocht?

P. Neen! Hij heeft hem van Bali meegebracht. Daar zijn zooveel van die vogels.

J. En die kooi, is die van goud?

P. Ha, ha, ha! — Een kooi van goud! — Heb ik nou van mijn leven!

J. Nou, waarvan dan?

P. Van koper, man! — Mijn oom heeft die kooi in de toko bij mijnheer V. voor *f* 25.— gekocht.

J. Dat is ook duur!

P. Ja man, Mijnheer V. verkoopt alles duur; doch het is goede waar, wat ge van hem krijgt.

OPGAVEN.

A. Schrijf op de lei en op het bord 20 woorden, als volgt: De vogel, de vogels, het vogeltje, de vogeltjes, een vogeltje, vogeltjes.

B. 1. Wat kunnen alle vogels? 2. Wat kunnen ze niet? 3. Wat zijn zwemvogels? 4. Wat roofvogels? 5. Wat zangvogels? 6. Wat klimvogels? 7. Noem van iedere soort eenige op.

XVIII. Op reis.

Hop, hophophop! Hop, hophophop! Voornit! Zoo zullen we spoedig te Semarang zijn! — Willem zat op vaders knie. Hij hield een zweep in de hand en had een steek op het hoofd. Hu! hu! hu! Hij gierde het uit van de pret. Vader's been ging op en neer en Willem spoorde zijn paard zoo erg dat het bijna op hol ging. — Ho, paardje! nu zijn we er al. Foei, wat damp je! Nu mag je op stal, bruintje! We reizen verder met den spoorwagen. — Hoor hij fluit al! Spoedig er in, of we komen te laat. Willem moet naar zijn grootvader. Pfu, pf, huh! huh! sst! Daar gaan we. Hé, wat is dat? Zijn we er al? Ja, waarlijk! Nou dat is ook

gauw! — Kijk, daar staat grootvader al! Gauw er uit! Dag grootvader! Hoe gaat het met u en grootmama? Best, mijn lieve jongen! Stap maar dadelijk in den wagen, de nassi koening wacht al op je! Klets! daar gaan we weer!

OPGAVEN.

A. 1. Op welke wijzen kunnen we reizen? 2. Waarmee kunnen we op het land en waarmee op het water reizen? 3. Kunnen we ook door de lucht reizen? 4. Waarmee?

B. 1. Maak zinnen van de volgende woorden, als: Ik eet. Eet ik? — Ik eet niet. Eet ik niet? 2. reizen, loopen, rijden, wandelen, koopen, fluiten, leeren, zingen, springen, hooren, roepen, slapen, drinken.

XIX. Vlieger oplaten.

Komt, Koos, Piet, jan! Komt jongens. Frans zal zijn vlieger oplaten! Daar vlogen ze weg. Op de aloon-aloon daar zou de vlieger opgaan. Frans was er reeds. Hij rolde een lang stuk touw van een bamboe. Hein liep er mede achteruit. Daar ging het omhoog! De lange staart sleepte achterna. Hoera! riepen de jongens, hoera! En zij sprongen van vreugde. Hoe sierlijk statig stijgt hij. O, wat ziet hij kwaad naar ons omlaag. Toe, Frans zet hem eens heel hoog, tot in de wolken. Hoezee, daar gaat hij. Wacht, nu de mijne. Piet, hou vast! Laat los! Zoo, daar gaat hij. Frans, wees voorzichtig met jou vlieger, laat hij niet te dicht bij de mijne komen, want waarlijk hij snijdt je touw stuk... Nn, dat

wil ik eens zien! Jongens, ziet eens, onze vliegers gaan vechten! Krek! Het touw van Frans vlieger stuk! Uit is de pret! Waarom moesten die vliegers ook vechten?

OPGAVEN.

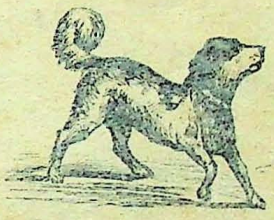
A. Beantwoord de volgende vragen:

De paarden loopen . . . . . (waar?)
De jongen schrijft . . . . . (hoe?)
Ik roep . . . . . (wien?)
Piet drinkt . . . . . (wat?)
Gerrit wandelt . . . . . (met wien?)
De ananas ligt . . . . . (waarop?)
De vogel zit . . . . . (waarin?)
De rijst kookt . . . . . (waarin?)
Het vuur brandt . . . . . (waaronder?

B. Wat doen de volgende menschen?

De tuinman, de bakker, de kleermaker, de timmerman, de goudsmtd, de koopman; de waschman, de metselaar.

XX. Die slimme Léo!

Keetje heeft een aardig hondje, dat Léo heet. Ze houden heel veel van elkaar. Overal waar Keetje is, daar is ook Léo. Maar waar Keetje 's nachts ligt, daar mag haar kleine vriend niet zijn. Mama zegt, een bed is geen rustplaats voor een hond. En daar heeft ze ook gelijk in.

Eens op een avond, toen Keetje naar bed gegaan was, kwam mama nog eens naar haar kijken. Is Léo hier? vroeg ze haar dochtertje. Neen, ma!

Maar jawel; Léo had zich onder Keetje's bedje verscholen. Nauwelijks had mama de kamer verlaten, of daar kwam de kleine schelm voor den dag, sprong in het bedje en legde zich aan het voeteneinde neer!... O, Léo! Léo! Wat heb je gedaan? Nu heb ik voor jou gejokt! Wat zal mama wel van me denken! Maar ik zal haar morgen wel alles vertellen. Wouw, wouw! Keetje en de hond sliepen in.

Léo kon niet erg rustig slapen. Hij woelde heen en weer en droomde van een stok, een ketting, een pak slaag en een hondenhok. Om vier uren was hij al klaar wakker. Wat zou hij graag de kamer uitgaan! Maar dat kon hij niet, want de deur was gesloten.

Om half zes hoorde hij mama aankomen. Stilletjes sprong

hij van het bed en ging er onder liggen. En toen mama nu de kamer inkwam, sloop Léo met de staart tusschen de pooten de deur uit, die mama bij het binnentreden had laten openstaan. Zij had niets van Léo's nachtverblijf gemerkt!

Maar Keetje vertelde haar wat Léo gedaan had. En mama.... was ze erg boos? Och neen! Ze moest hartelijk om den slimmen Léo lachen!

OPGAVEN.

A. 1. Een pisang is geel en zacht.
Pisangs zijn geel en zacht.
Een gele en zachte pisang.
Gele en zachte pisangs.
2. Doe zoo met:
een aardappel, een manga, een hond, een meisje, een bed, een schaap, een huis, een mast, een straat, een glas, een brood.

B. 1. Schrijf de volgende vragen op en plaats de antwoorden er onder:
2. Hoe heet Keetjes vriend? 3. Waar mocht Léo niet zijn? 4. Wat deed hij op een avond? 5. Waarom sliep hij zoo onrustig? 6. Waarvan droomde hij? 7. Had Keetje wezenlijk gejokt? 8. Hoe laat kwam mama de kamer in? 9. Wat deed Léo toen? 10. Wat vertelde Keetje? 11. Hoe liep het met Léo af?

C. Vertel het lesje.